

ZAMEK KRÓLEWSKI
W WARSZAWIE - MUZEUM
REZYDENCJA KRÓLÓW I RZECZYPOSPOLITEJ

Zniszczenie i odbudowa Zamku Królewskiego w Warszawie

Ekspozycja stała Zamku Królewskiego w Warszawie stanowi dokumentację losów Zamku w czasie II wojny światowej i przypomnienie okoliczności podjęcia decyzji o odbudowie gmachu. Autentyczna scenaria historycznych piwnic zamkowych na powierzchni ok. 350 m² została wykorzystana do multimedialnej prezentacji skali zniszczenia i wagi dzieła restytucji. Wystawa jest przede wszystkim adresowana do przedstawicieli młodego pokolenia, w większości nie pamiętających już, że Zamek nie było na powojennej mapie Warszawy. Jest też okazją do zaprezentowania obcokrajowcom przykładu wyjątkowej troski o zachowanie dziedzictwa przeszłości, docenionej wpisem Zamku Królewskiego i Starego Miasta na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Jako symbol suwerenności państwa polskiego, Zamek Królewski już w pierwszych dniach II wojny światowej stał się obiektem ataków wojsk niemieckich. 17 września 1939 stanął w płomieniach. W gaszeniu pożaru obok strażaków i służb miejskich brała też udział ludność cywilna. W tym samym czasie polscy muzealnicy i konserwatorzy z narażeniem życia prowadzili akcję ratowania najcenniejszych zbiorów sztuki oraz elementów wyposażenia sal zamkowych. Mając świadomość, że okupanci podjęli decyzję wysadzenia Zamku, już wtedy myśleli o przyszłej odbudowie gmachu. Dzieło zniszczenia dokonało się w czasie powstania warszawskiego we wrześniu 1944, kiedy saperzy niemieccy wysadzili mury Zamku.

Po wojnie o odbudowę Zamku przez wiele lat zabiegało środowisko historyków i konserwatorów skupione wokół niestrudzonego orędownika tej idei – prof. Stanisława Lorentza. W czerwcu 1945 r. za sprawą prof. Jana Zachwatowicza, generalnego konserwatora, powołano Pracownię Odbudowy Zamku. Projekt zakładał odtworzenie historycznej bryły i układu wnętrza. W czerwcu 1949 r. władze PZPR podjęły decyzję o restytucji gmachu z przeznaczeniem na siedzibę najwyższych władz państwowych oraz Pałac Kultury Polskiej. Kiedy jednak konserwatorzy odmówili przeznaczenia Pokoju Marmurowego z portretami królewskimi na gabinet Bieruta, projekt upadł. Kolejnym pomysłem na przyszły Zamek była siedziba Rady Ministrów, kiedy w 1950 r. powstał Komitet Odbudowy Zamku Warszawskiego pod przewodnictwem Józefa Cyrankiewicza.

Nadzieje na przywrócenie gmachu w jego właściwej funkcji wzbudziło dopiero ogłoszenie w 1954 roku konkursu SARP na „architektoniczne rozwiązanie placu Zamkowego i związanego z nim obszaru Starego i Nowego Miasta”. Jego konsekwencją stało się powołanie w dwa lata później Pracowni Architektonicznej „Zamek” pod kierownictwem prof. Jana Bogusławskiego – laureata wspomnianego konkursu, a w 1957 roku – Społecznego Komitetu Odbudowy Zamku. Gmach miał się stać siedzibą muzeum tysiąclecia, ale w 1961 roku władze partyjne zdecydowały o zaprzestaniu wszelkich prac projektowych. Historyczny plac wyłożono kamiennymi płytami, zamieniając w pusty skwer. Śladem po Zamku pozostały ukomponowane w krajobraz fragmenty ruin z odbudowaną w 1947 r. Bramą Grodzką.

Ostateczną decyzję o odbudowie podjęło Biuro Polityczne KC PZPR w styczniu 1971 roku. Wkrótce też powołano do życia Obywatelski Komitet Odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie, który miał kierować pracami i prowadzić zbiórkę funduszy.

Opracowanie dokumentacji projektowej oraz wykonawstwo prac zlecono Przedsiębiorstwu Państwowemu Pracowni Konserwacji Zabytków. Przed zespołem projektantów, na czele którego stanął prof. Jan Bogusławski, postawiono odpowiedzialne zadanie odtworzenia bryły i układu przestrzennego wnętrza budynku w obrysie i gabarytach sprzed

odpowiedzialne zadanie odtworzenia bryły i układu przestrzennego wnętrza budynku w obrysie i gabarytach spisu z 1939 roku oraz wmontowania wszystkich zachowanych elementów na ich dawne miejsce.

Prace budowlane rozpoczęto we wrześniu 1971 roku. Pierwszy etap – oddanie bryły w stanie surowym – zakończono w sierpniu 1974 roku zamontowaniem hełmu na Wieży Zegarowej oraz uruchomieniem po 35 latach zegara zamkowego. W 1977 roku przekazano do eksploatacji pierwsze wnętrza, kolejne – w sierpniu 1984, w trakcie uroczystości oficjalnego udostępnienia Zamku publiczności. W Sali Wielkiej jednak nadal prowadzono prace nad rekonstrukcją plafonu, zakończone w 1988 roku.

Intencją twórców pierwszej w dziejach Zamku wystawy o tak nietypowej formule, będącej przykładem wykorzystania nowoczesnych technologii, jest ukazanie szacunku do najnowszej historii Zamku. Chcemy przypomnieć naszej publiczności osoby zajmujące się odbudową, przybliżyć wykonywane wówczas prace, przywołać skalę społecznego zaangażowania, dzięki któremu inwestycja prawie w całości sfinansowana została dzięki ofiarności Polaków w kraju i za granicą. Nie mogliśmy jednak spełnić tego zamiaru bez archiwalnych zbiorów Zamku, starannie przez lata gromadzonych i przechowywanych.

wstęp bezpłatny, na podstawie biletu ewidencyjnego pobranego w kasie

Godziny otwarcia od 2 maja 2018 r.

Skład Obywatelskiego Komitetu Odbudowy Zamku Królewskiego

Komisja Architektoniczno-Konserwatorska

Komisja Czynów Społecznych

Komisja Funduszu Zamkowego

Komisja Historyczno-Archeologiczna

Komisja Inwestycyjna

Komisja Naukowa

Komisja Polonijna

Komisja Propagandowa

Wykonawcy prac

Scenariusz wystawy: dr hab. Piotr Majewski, Bożena Radzio
Projekt: Żaneta Govenlock, Vinletta Damińska

Kurator wystawy: Bożena Radzio

Sponsorzy:

PATRONI MEDIALNI:

Dokumenty do pobrania

- Komisja Architektoniczno_Konserwatorska (51.0 KB) -
- Komisja Czynów Społecznych (53.1 KB) -
- Komisja Funduszu Zamkowego (51.3 KB) -
- Komisja Historyczno-Archeologiczna (55.2 KB) -
- Komisja Inwestycyjna (48.9 KB) -
- Komisja Naukowa (40.5 KB) -
- Komisja Polonijna (46.2 KB) -
- Komisja Propagandowa (48.7 KB) -
- Obywatelski Komitet Odbudowy Zamku Królewskiego (54.0 KB) -
- Wykonawcy prac (152.2 KB) -

